
МАНІПУЛЯТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ У СУЧАСНОМУ МЕДІАДИСКУРСІ (ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ)

Бровкіна О. В., Ракітіна О. В.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-554-9-4>

ВСТУП

Джон Шай і Томас Коліер у книзі «Мовна пастка і збройні сили США, (від війни з тероризмом до суржику)» стверджують, що «Мова використовується для того, щоб ізолювати і заплутувати ворогів, згуртовувати і мотивувати друзів». Замість того, щоб бути просто інструментом війни, вони також стверджують, що мова може формувати війну. Це спостереження є однією з основних ідей, на яких ґрунтується це дослідження. «Потрапивши до військового дискурсу, слова можуть формувати поле бою і ставати об'єктом битви»¹.

Сучасний інформаційний простір є ареною інтенсивного обміну даними, де медіа виконують ключову роль у формуванні громадської думки, соціальних настроїв і політичних орієнтирів. В умовах глобалізації та інформаційних воєн медіадискурс стає потужним інструментом впливу, що здатен не лише інформувати, а й маніпулювати масовою свідомістю. Особливо це актуально в умовах збройних конфліктів, де мова перетворюється на зброю, здатну змінювати уявлення про реальність, викликати емоції та спонукати до дій.

У цьому контексті військова лексика, яка стала невід'ємною частиною сучасного медіадискурсу, виконує функцію не лише повідомлення, а й формування ідеологічних установок. За допомогою військових термінів, фразеологізмів та евфемізмів можна створювати потужні смислові акценти, які впливають на сприйняття аудиторії. *Маніпулятивний потенціал* такої лексики полягає в її здатності трансформувати значення, посилювати драматизм або приховувати реальний стан речей.

Особливу роль у цьому процесі відіграє переклад, адже саме перекладачі формують уявлення аудиторії іншою мовою про події,

¹ Michaels J. Discourse trap and the US military: from the war on terror to the surge. Palgrave Macmillan, 2013. P. 122.

висвітлені в медіа. При цьому важливо зберегти баланс між точністю передачі змісту і уникненням посилення маніпулятивного впливу. Враховуючи складність цього завдання, дослідження військової лексики у перекладацькому аспекті є актуальним і практично значущим для сучасного медіапростору.

1. Особливості медіадискурсу в сучасному інформаційному просторі. Військова лексика як складова сучасного медіадискурсу

Медіадискурс – це форма комунікації, яка виникає в межах масової інформаційної діяльності та спрямована на вплив на аудиторію через ЗМІ. У сучасному світі, де інформаційний простір характеризується високою динамікою, глобальністю та доступністю, медіадискурс набув особливих рис, що роблять його одним із найбільш потужних інструментів впливу на суспільство.

Як зазначає *Т. ван Дейк*, медіадискурс є невід’ємною складовою сучасного соціального порядку, оскільки саме через нього відбувається поширення ідеологій, формування соціальних відносин².

Далі детальніше поговоримо про основні особливості сучасного медіадискурсу:

- *Швидкість поширення інформації*. За словами українського дослідника В. Городецького, технологічний прогрес і розвиток цифрових платформ забезпечили миттєвий доступ до інформації, що водночас створило умови для розповсюдження неперевіраних чи маніпулятивних повідомлень³.

- *Інтерактивність і мультимедійність*. Згідно з Л. Болтером і Р. Грусінном, інтерактивність сучасного медіадискурсу дозволяє аудиторії не лише споживати контент, а й активно брати участь у його створенні через коментарі, обговорення та репости⁴.

- *Ідеологічна спрямованість*. Т. ван Дейк акцентує на тому, що ЗМІ є основним каналом поширення ідеологій через акцентування певних аспектів подій та використання емоційно забарвленої лексики⁵. Українські науковці, зокрема О. Баран, підкреслюють, що ідеологічна спрямованість часто реалізується через добір військових або політичних термінів, які викликають певні асоціації⁶.

² Dijk V. Network society. Elsevier, 1999.

³ Городецький В. Швидкість поширення інформації. Технологічний прогрес і цифрові платформи: переваги та виклики : монографія. 2020. 176 с.

⁴ Grusin R., Bolter J. D. Remediation: understanding new media. MIT Press, 2000. 312 p.

⁵ Van Dijk T. Discourse studies: a multidisciplinary introduction. 1 Oliver’s Yard, 55 City Road, London EC1Y 1SP United Kingdom : SAGE Publications Ltd, 2011. URL: <https://doi.org/10.4135/9781446289068>

⁶ Баран О. Ідеологічна спрямованість у медіадискурсі: добір термінології. *Media та ідеологія*. 2-ге вид. 2018. 176 с.

Мова є центральним інструментом медіа-дискурсу, адже саме за допомогою мовних засобів формується зміст і здійснюється вплив на аудиторію. Лексика, синтаксис, стилістика, образність – усі ці аспекти є ключовими у створенні ефективного повідомлення. Військова лексика, наприклад, використовується для опису конфліктів, проте вона також може виконувати маніпулятивну функцію, створюючи певний емоційний настрій чи ідеологічний акцент.

Сучасний медіадискурс будується на взаємодії із соціальними групами, які споживають інформацію. ЗМІ створюють повідомлення, орієнтуючись на специфіку аудиторії, її цінності, очікування та рівень критичного мислення. Особливу увагу приділяють сегментації аудиторії, що дозволяє ефективніше формувати певні смислові установки.

Військова лексика є важливим елементом сучасного медіадискурсу, особливо у періоди збройних конфліктів, коли засоби масової інформації активно висвітлюють події на полі бою, дипломатичні ініціативи, гуманітарні кризи та інші аспекти, пов'язані з війною. Мова у медіа є не лише засобом передачі інформації, але й інструментом, здатним формувати ідеологічні установки та емоційний фон аудиторії.

Особливості використання військової лексики у сучасному медіа.

- *Евфемізація.* ЗМІ часто використовують евфемізми, щоб уникнути прямого опису жорстоких чи конфліктних ситуацій. Наприклад, замість слова «бомбардування» можуть використовувати термін «повітряна операція».

- *Мілітаризація цивільної мови.* У періоди війни військова термінологія проникає у повсякденну мову, стаючи частиною щоденного спілкування.

- *Емоційна забарвленість.* Військова лексика часто використовується для викликання емоційної реакції. Наприклад, у новинах використовують слова типу «катастрофа», «герої», «жертви» для підсилення впливу на аудиторію.

- *Поляризація сприйняття.* Використання військової лексики у медіа може сприяти поділу суспільства на «своїх» і «чужих». Через такі мовні стратегії медіа можуть формувати ворожнечу або консолідацію аудиторії навколо спільної ідеї.

Переклад військових термінів у міжнародних медіа вимагає особливої уваги до контексту. Як стверджує Дж. Ньюмарк, перекладач повинен враховувати не лише лексичне значення слова, але й його культурний і ідеологічний підтекст⁷. Це особливо важливо у випадках, коли термін у різних мовах може мати різне емоційне та політичне навантаження.

⁷ Newmark J. A textbook of translation. New York : Prentice Hall, 1988.

Військова лексика є не лише засобом передачі інформації у медіадискурсі, але й інструментом впливу на суспільну думку. Її роль у формуванні емоційного та ідеологічного сприйняття подій є надзвичайно важливою, особливо в умовах сучасних збройних конфліктів. Розуміння специфіки використання військової лексики дозволяє аналізувати її вплив та уникати маніпуляцій, які можуть бути пов'язані з її застосуванням у медіа.

2. Маніпулятивний потенціал мови у медіа: загальна характеристика

Мова у сучасному медіадискурсі є не лише інструментом передачі інформації, але й потужним засобом впливу на аудиторію, як я вже зазначила вище. Завдяки своїй багатofункціональності, вона здатна формувати суспільну думку, маніпулювати емоціями та створювати певні когнітивні моделі сприйняття реальності.

Маніпуляція мовою у медіа розуміється як цілеспрямоване використання мовних засобів для впливу на свідомість, поведінку та емоції аудиторії без її усвідомленої згоди. Як зазначає Н. Фейрклаф, мова у медіа не лише відображає реальність, але й активно її конструює, створюючи вигідний для мовця дискурс⁸.

Вплив через мову може здійснюватися як відкрито, так і приховано. Приховані маніпуляції найчастіше базуються на використанні риторичних засобів, мовних кліше, евфемізмів, фреймів та інших лінгвістичних стратегій, які впливають на підсвідомість аудиторії.

Основні механізми мовної маніпуляції:

- *Евфемізація.* Евфемізми є поширеним інструментом маніпуляції у медіа. Вони використовуються для пом'якшення негативних реалій або для маскування агресивних дій. Наприклад, термін «humanitarian operation» може приховувати військове втручання, а «losses» – реальні смерті.

- *Поляризація лексики.* Медіа часто використовують поляризовані терміни для створення протиставлень, таких як «свої» й «чужі», «герої» й «зрадники». Така лексика посилює емоційне забарвлення дискурсу і поляризує суспільну думку.

- *Фреймінг.* Фреймінг передбачає структурування інформації у такий спосіб, щоб привертати увагу до певних аспектів подій і відволікати від інших. Наприклад, висвітлення військових дій через фрейм захисту чи агресії здатне кардинально змінити сприйняття аудиторією.

⁸ Fairclough N. Media discourse. London : Edward Arnold, 1995.

- *Метафоризація.* Метафори використовуються для створення асоціацій та емоційного підсилення. Наприклад, вислови «*economic war*» або «*information front*» переносять воєнні асоціації на інші сфери життя, викликаючи відповідні емоції.

- *Апеляція до емоцій.* Медіа активно використовують емоційно забарвлені слова, такі як «*жахливий*», «*геройчний*», «*страшний*», для посилення впливу на аудиторію. Емоційна мова сприяє формуванню сильніших вражень і запам'ятовуванню інформації.

Як стверджує Л. Стеценко, військова термінологія у поєднанні з емоційними ідеологічними маркерами здатна посилювати пропагандистський вплив, особливо у кризових ситуаціях⁹.

Мовні маніпуляції у медіа можуть мати як короткострокові, так і довгострокові наслідки. До короткострокових належать зміна емоційного стану аудиторії, переконання у певній правоті чи винуватості сторін. Довгострокові наслідки можуть включати формування ідеологічних установок, стереотипів і навіть зміну соціальних поведінкових моделей.

Тож, маніпулятивний потенціал мови у медіа є невід'ємною частиною сучасного інформаційного простору. Розуміння механізмів мовних маніпуляцій та їхнього впливу на аудиторію дозволяє більш критично оцінювати отриману інформацію, сприяючи підвищенню інформаційної грамотності суспільства. Військова лексика у цьому контексті відіграє особливу роль, оскільки вона безпосередньо впливає на формування ставлення до конфліктів і до їхніх учасників.

3. Лінгвістичні та перекладацькі аспекти маніпуляції у текстах

Мова є основним інструментом маніпуляції в медіа, адже саме за допомогою лексичних, стилістичних та синтаксичних засобів формуються ідеологічні рамки та емоційні установки аудиторії. Лінгвістичні аспекти маніпуляції включають вибір слів, граматичних конструкцій, стилістичних прийомів і способів подання інформації, які спрямовані на створення бажаного ефекту. Водночас перекладацький аспект маніпуляції зосереджується на специфіці передачі таких текстів іншою мовою, з урахуванням культурних, ідеологічних і соціальних особливостей аудиторії.

Лінгвістичні аспекти маніпуляції. Маніпуляція в текстах медіа здебільшого реалізується через:

- *Лексичний вибір.* Використання певних термінів, зокрема емоційно забарвлених слів, допомагає формувати потрібний настрій у читача. Наприклад, слова «*окупанти*», «*загарбники*» або

⁹ Стеценко Л. Вплив військової термінології у пропагандистському дискурсі. *Сучасна комунікація: виклики та можливості*. 2021. 70 с.

«визволителі» створюють різні асоціації щодо тих самих дій залежно від контексту.

- *Семантичні зрушення.* Це зміна значення слова чи фрази у певному контексті для створення нового сприйняття. Наприклад, термін «військова операція» може сприйматися нейтральніше, ніж «військове вторгнення».

- *Риторичні прийоми.* Часто використовуються гіпербола, метафора, іронія або сарказм. Наприклад, метафора «економічний фронт» створює уявлення про напруження та боротьбу навіть у сфері економіки.

- *Синтаксичні особливості.* Структура речення може підсилювати або нейтралізувати маніпулятивний ефект. Наприклад, пасивні конструкції на кшталт «було вчинено напад» приховують суб'єкта дії, тоді як активні форми, наприклад, «армія напала», чітко визначають відповідальність.

- *Евфемізація та політична коректність.* Евфемізми («гуманітарна криза» замість «військові злочини») використовуються для пом'якшення негативного впливу на аудиторію або для збереження нейтральності.

Перекладацькі аспекти маніпуляції. У процесі перекладу текстів з маніпулятивним потенціалом виникає кілька важливих завдань:

- *Передача лексичних нюансів.* У військових текстах важливо точно передати терміни, зберігаючи їхню стилістичну і семантичну характеристику. Наприклад, слова «rebel» (*повстанець*) і «terrorist» (*терорист*) мають різне емоційне забарвлення і впливають на сприйняття подій.

- *Врахування ідеологічного контексту.* Перекладач повинен оцінювати, як певна фраза буде сприйнята у цільовій культурі. Наприклад, слово «жертви» в українському контексті може асоціюватися з патріотизмом, тоді як в іншому культурному середовищі – із поразкою.

- *Нейтралізація маніпулятивних елементів.* Збереження об'єктивності є складним, але необхідним завданням перекладу. Перекладач може замінювати емоційно забарвлені слова нейтральними синонімами або уникати стилістичних прийомів, які підсилюють маніпулятивний ефект.

- *Передача стилістичних особливостей.* Наприклад, при перекладі заголовків з воєнною тематикою зберігається їхній стислий, проте інформативний характер. Замість дослівного перекладу застосовуються адаптовані еквіваленти.

- *Адаптація культурних реалій.* Деякі військові терміни чи назви можуть мати різні конотації в різних культурах, що потребує додаткового роз'яснення або адаптації.

Наведу декілька прикладів лінгвістичних та перекладацьких рішень.

- **Оригінал:** *The rebel forces launched an attack on the city.*

Переклад: «Повстанські сили атакували місто».

У цьому випадку слово «*rebel*» перекладається як «*повстанці*», зберігаючи нейтральний відтінок.

- **Оригінал:** *Collateral damage resulted in civilian casualties.*

Переклад: «Внаслідок побічних втрат загинули мирні жителі».

Використання евфемізму «*побічні втрати*» приховує реальність подій. Нейтралізація передбачає заміну на фразу: «Під час обстрілу загинули мирні жителі».

Отже, лінгвістичні та перекладацькі аспекти маніпуляції у текстах є складними і багатогранними. Для ефективної роботи з такими текстами перекладач має враховувати мовні, ідеологічні та культурні особливості, а також етичні аспекти професії. Завдання перекладача полягає не лише у точній передачі змісту, а й у забезпеченні того, щоб текст не сприяв посиленню маніпулятивного впливу на аудиторію.

4. Специфіка перекладу військової лексики: аналіз і приклади (на основі телеграм-каналу «Суспільне Суми»)

Військова лексика, використовувана у новинах «Суспільне Суми», часто характеризується емоційною насиченістю та політичним підтекстом. При перекладі таких текстів виникають труднощі, пов'язані з передачею семантичної точності та уникненням втрати ідеологічного контексту.

Далі переходимо до аналізу новинного контенту, прикладів та виділенню ключових аспектів:

- *Емоційне забарвлення військової лексики.*

Оригінал: «На кордоні з Сумщиною прикордонники знищили колону військ РФ»

Переклад: «On the Sumy region border, border guards destroyed a Russian convoy»

Лексика у цьому прикладі різниться через відмінності між мовами. В українській версії використано слово «*знищили*», яке має дуже сильне агресивне і динамічне забарвлення. Це створює відчуття активної боротьби, де перемога – це не просто завдання шкоди, а остаточне знищення ворога. Англійський „*destroyed*“ в цій фразі виглядає більш технічним, менш емоційно зарядженим, що може

зменшити відчуття терміновості і масштабності події для іноземного читача.

Оригінал: «Військові Сумщини ліквідували ворожі укріплення»

Переклад: “The Sumy military eliminated enemy fortifications”

В українській версії слово «ліквідували» має емоційно більш напружений підтекст, з відтінком завершення та відновлення контролю. В англійському варіанті „eliminated“ є більш нейтральним і без такого контексту завершеності. Це може зменшити емоційний ефект події, тим самим дещо «пом’якшуючи» сприйняття результату військової операції.

- Підсилення драматизму через деталі.

Оригінал: «3 руки звисали майже відірвані пальчики: історія 3-річної Саші, яка пережила удар по Сумах»

Переклад: „Almost severed fingers were hanging from the hand: the story of 3-year-old Sasha who survived the attack on Sumy“

В обох версіях наявна шокуюча деталь, яка викликає сильні емоції в читача. В оригіналі, використовуючи слово «звисали», акцент робиться на моторошній візуальній картині, що підсилює відчуття жаху. Переклад же надає пряміший, більш фактичний опис, що може зменшити емоційне навантаження для англомовного читача. Оскільки мова і культура сприйняття можуть різнитися, така «м’якша» форма в перекладі може знижувати шокуючий ефект.

Оригінал: «Маленькі діти опинилися під обстрілом, коли їхні будинки було зруйновано»

Переклад: “Young children found themselves under fire when their homes were destroyed”

В оригіналі використовуються слова «опинилися під обстрілом», що створює образ беззахисних жертв, яким не було надано шансів на захист. В англійському варіанті цей момент подано більш нейтрально („found themselves under fire“), що дещо знижує емоційний відгук. Різниця між «опинилися під обстрілом» і „found themselves under fire“ полягає у тому, що в українському варіанті акцент йде на випадковість та несправедливість ситуації.

- Контраст позитивного і негативного.

Оригінал: «У модульне містечко на Сумщині заїхали перші мешканці»

Переклад: „The first residents moved into a modular town in Sumy region“

В обох версіях новини позитивно підкреслюється початок нового етапу для людей, які постраждали від війни. Однак у перекладі використано більш нейтральне слово „moved into“, що позбавляє опис емоційної насиченості. В українському варіанті акцент на словах

«заїхали перші мешканці» додає нотку надії та відродження. Для іноземного читача такий опис може звучати менш емоційно заряджено.

Оригінал: *«Місто відбудовується після руйнувань: новий житловий комплекс готовий до заселення»*

Переклад: *“The city is rebuilding after the destruction: a new residential complex is ready for occupation”*

В українському варіанті відбудова після руйнувань звучить як акт героїчного відновлення, що додає позитивного контексту. В англійському варіанті акцент робиться на фактичному відновленні („ready for occupation“), що робить новину більш сухою та менш емоційно забарвленою.

- Розмивання контексту через узагальнення.

Оригінал: *«Російські дрони атакували авто поліції на Сумщині»*

Переклад: *„Russian drones attacked a police car in Sumy region“*

В оригіналі чітко зазначено, що мова йде саме про авто поліції, що додає значення об'єкта атаки як представника влади, підкреслюючи безжалісність агресії. Переклад же зменшує акцент на тому, що це саме була поліція, що робить новину менш виразною і менш політизованою. В такому випадку міжнародний читач може сприймати новину менш емоційно, оскільки не розуміє важливості цієї деталі в контексті місцевого сприйняття війни.

Оригінал: *«Російські війська обстріляли лікарню в Сумах»*

Переклад: *“Russian forces shelled a hospital in Sumy”*

В оригіналі підкреслюється, що мова йде саме про лікарню – місце, де надається допомога цивільним, що додає трагізму та злочинності вчинку. В англійському перекладі це звучить більш нейтрально, де немає прямого наголосу на тому, що саме лікарня стала мішенню.

- Героїзація через стиль подачі.

Оригінал: *«Щоб мотивувати людей, їм треба дати вибір. Історія Назара Семенини, який боронить кордони Сумщини»*

Переклад: *„To motivate people, they need to be given a choice. The story of Nazar Semenyna who defends the borders of Sumy region“*

В оригіналі використано слово «боронить», яке має сильне патріотичне забарвлення і звучить більш героїчно, підкреслюючи роль цієї особи у важливій місії. У перекладі англійською слово „defends“ є більш нейтральним і не має такого відтінку героїзму, що може зменшити емоційний ефект на міжнародну аудиторію.

Оригінал: *«Солдати Сумщини на передовій: як вони захищають рідну землю»*

Переклад: *“Sumy soldiers on the front line: how they protect their homeland”*

В українській версії акцент робиться на активну участь солдат у захисті *«рідної землі»*, що створює образ безпосередньої загрози і героїчної боротьби. Англійський переклад не має такого емоційного тону, що може трохи послабити загальний ефект маніпуляції через героїзацію.

- *Перекручування хронології або пріоритетів подій.*

Оригінал: *«Після ранкового обстрілу міста вдалося евакуювати 200 людей»*

Переклад: *„200 people were evacuated after the morning shelling of the city“*

В українському варіанті наголошено на тому, що евакуація є реакцією на обстріл, створюючи чіткий причинно-наслідковий зв'язок. У перекладі фраза *„200 people were evacuated“* ставиться на перший план, зміщуючи увагу з трагедії обстрілу на успішну евакуацію. Це змінює емоційний контекст і знижує акцент на негативному аспекті події.

Оригінал: *«Перші удари по житлових кварталах пролунали ще вночі, коли люди спали»*

Переклад: *“The first strikes on residential areas happened at night while people were asleep”*

В оригіналі акцент на слові *«пролунали»* додає драматизму, створюючи образ раптового жаху, що перериває сон мирних жителів. У перекладі нейтральна конструкція *„happened at night“* зменшує емоційний вплив і не акцентує увагу на несподіваності чи страху.

- *Омітання важливих деталей.*

Оригінал: *«Унаслідок обстрілів пошкоджено школу, дитячий садок і лікарню»*

Переклад: *„A school and a hospital were damaged in the shelling“*

В оригіналі повний перелік об'єктів (*школа, дитячий садок, лікарня*) підкреслює масштаб трагедії, акцентуючи на тому, що обстріли спрямовані на цивільну інфраструктуру. У перекладі опущено *«дитячий садок»*, що зменшує драматичність події і може змінити сприйняття масштабу руйнувань для англосовної аудиторії.

Оригінал: *«Під час нападу загинули троє цивільних і двоє поліцейських, які допомагали евакуювати людей»*

Переклад: *„Three civilians and two police officers died during the attack“*

У перекладі опущено деталь про те, що поліцейські допомагали евакуювати людей. Це значно зменшує емоційний вплив новини, оскільки не акцентує увагу на героїчності загиблих поліцейських і важливості їхньої діяльності.

ВИСНОВКИ

Сучасний медіадискурс є потужним інструментом впливу на суспільство, особливо в умовах збройних конфліктів та інформаційних воєн. Використання військової лексики в медійному просторі відіграє ключову роль у формуванні суспільної думки, визначенні ідеологічних пріоритетів та створенні емоційного фону аудиторії. Військова термінологія не лише передає інформацію, а й формує певний спосіб сприйняття подій, що може сприяти консолідації суспільства або його поляризації.

З аналізу використання військової лексики в сучасному медіадискурсі випливає, що вона виконує кілька важливих функцій: *інформаційну, ідеологічну, емотивну та маніпулятивну*. ЗМІ не лише повідомляють про події, а й формують їхній контекст, використовуючи певні мовні засоби. *Евфемізми, поляризована лексика, фреймінг та метафори* – це лише деякі з методів, які застосовуються для зміни сприйняття інформації. Таким чином, мова перетворюється на зброю, що може як згуртовувати, так і роз'єднувати суспільство.

Особливу увагу слід приділити маніпулятивному потенціалу мови у медіа. Лінгвістичні механізми, такі як семантичні зрушення, прихована оцінність, апеляція до емоцій, можуть значно впливати на громадську думку, навіть якщо споживач інформації не усвідомлює цього. Поляризація лексики, яка поділяє сторони на *«своїх»* і *«чужих»*, часто застосовується для формування ворожнечі або навпаки – створення образу героїчної боротьби. Це є особливо актуальним у періоди військових конфліктів, коли суспільство стає вразливим до таких інформаційних стратегій.

Важливим аспектом дослідження є перекладацький вимір військової лексики. Передача військових термінів у міжнародних медіа вимагає не лише точного відтворення лексичних значень, а й збереження контексту та ідеологічного навантаження. Як свідчить аналіз перекладів, труднощі виникають через різницю у сприйнятті термінів у різних культурах.

Одним із найважливіших завдань у сфері військового перекладу є збереження балансу між об'єктивністю та етичними аспектами. З одного боку, перекладач має точно передавати зміст тексту, а з іншого – уникати надмірного посилення маніпулятивного впливу. Це особливо актуально в умовах міжнародних конфліктів, коли перекручування значень може впливати на дипломатичні відносини та громадську думку в різних країнах.

Аналіз текстів українських медіа, зокрема телеграм-каналу *«Суспільне Суми»*, демонструє, що військова лексика в новинах не тільки виконує інформаційну функцію, а й часто супроводжується

емоційним і політичним підтекстом. У таких текстах використовуються емоційно насичені вирази, які підсилюють сприйняття подій та створюють певну картину реальності.

Таким чином, розуміння механізмів використання військової лексики в медіадискурсі є важливим не лише для науковців, а й для журналістів, редакторів, перекладачів та широкої аудиторії. Врахування маніпулятивного потенціалу мови дозволяє більш усвідомлено споживати інформацію, критично оцінювати повідомлення медіа та уникати впливу пропагандистських стратегій.

АНОТАЦІЯ

Стаття досліджує використання військової лексики у сучасному медіадискурсі, зокрема її роль у формуванні суспільної думки та емоційного сприйняття інформації. Особливу увагу приділено маніпулятивному потенціалу мови, зокрема використанню евфемізмів, поляризованої лексики, метафор та фреймінгу для зміни контексту новин.

Дослідження базується на аналізі текстів українських медіа, зокрема матеріалів телеграм-каналу «*Суспільне Суми*». Виявлено, що військова термінологія не лише виконує інформаційну функцію, а й має значний емоційний та ідеологічний вплив. Окремо розглянуто труднощі перекладу військової лексики у міжнародних медіа, які виникають через культурні та політичні відмінності.

Результати дослідження підтверджують, що мова є важливим інструментом впливу, здатним як консолідувати суспільство, так і викликати його поляризацію. Окреслено необхідність критичного мислення при споживанні медіа-контенту для мінімізації маніпулятивного впливу. Перспективи подальших досліджень полягають у порівняльному аналізі військової лексики в медіа різних країн та впливі цифрових технологій на трансформацію мовних стратегій.

Література

1. Баран О. Ідеологічна спрямованість у медіадискурсі: добір термінології. *Медіа та ідеологія*. 2-ге вид. 2018. 176 с.
2. Городецький В. Швидкість поширення інформації. Технологічний прогрес і цифрові платформи: переваги та виклики : монографія. 2020. 176 с.
3. Стеценко Л. Вплив військової термінології у пропагандистському дискурсі. *Сучасна комунікація: виклики та можливості*. 2021. 70 с.
4. Dijk V. Network society. Elsevier, 1999.
5. Fairclough N. Media discourse. London : Edward Arnold, 1995.

6. Grusin R., Bolter J. D. Remediation: understanding new media. MIT Press, 2000. 312 p.
7. Michaels J. Discourse trap and the US military: from the war on terror to the surge. Palgrave Macmillan, 2013. P. 122.
8. Newmark J. A textbook of translation. New York : Prentice Hall, 1988.
9. Van Dijk T. Discourse studies: a multidisciplinary introduction. 1 Oliver's Yard, 55 City Road, London EC1Y 1SP United Kingdom : SAGE Publications Ltd, 2011. URL: <https://doi.org/10.4135/9781446289068>

Information about the authors:

Brovkina Oksana Volodymyrivna,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Vice Head of the Department of Germanic Philology
Sumy State University
116, Kharkivska street, Sumy, 40007, Ukraine

Rakitina Oleksandra Volodymyrivna,

Master's Student (1st year) in Philology,
Sumy State University
116, Kharkivska street, Sumy, 40007, Ukraine